

Кременецький місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню

На сьогодні в Україні є досить розповсюджена практика застосування нотаріусом виконавчого напису. Його застосування переважно полягає у захисті цивільних прав кредитора (стягувача) щодо стягнення з боржника в позасудовому порядку грошових сум, або витребування майна.

Відповідно до статті 87 Закону України «Про нотаріат» нотаріуси вчиняють виконавчі написи на документах, що встановлюють заборгованість для стягнення грошових сум або витребування від боржника майна.

Умови вчинення виконавчого напису нотаріусом передбачені у положенні ст. 88 ЗУ «Про нотаріат», а також у пункті 3 Глави 16 Розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України (далі - Порядок). На підставі цих умов нотаріус вчиняє виконавчий напис тільки, якщо

подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем. Ще однією важливою умовою здійснення такого напису є те, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років, а у відносинах між підприємствами, установами та організаціями - не більше одного року. У випадку, коли законом встановлено інший строк давності для пред'явлення вимоги, за якою видається виконавчий напис, тоді він видається у межах цього строку. Обчислення строків, протягом яких може бути вчинено виконавчий напис, починається з дня, коли у стягувача виникло право примусового стягнення боргу. Важливим моментом також є і місце вчинення виконавчого напису, який здійснюється нотаріусом незалежно від місця виконання вимоги, чи місце знаходження боржника або стягувача.

Аналізуючи дані норми можна дійти висновку, що вчинення нотаріусом виконавчого напису - це нотаріальна дія, яка полягає в посвідченні права стягувача на стягнення грошових сум або витребування від боржника майна. При цьому нотаріус не

встановлює та жодним чином не змінює права або обов'язки учасників правовідносин, а лише підтверджує їх.

У випадку, якщо нотаріусом було не дотримано вище описаних вимог, або стягувачем не надано документів на підставі яких можливе вчинення виконавчого напису та не дотримано інших вимог, щодо вчинення такого напису, боржник зможе реалізувати своє право на звернення до суду з метою визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню.

Боржник може оспорювати вчинений нотаріусом виконавчий напис як з підстав порушення нотаріусом процедури, так і з підстав неправомірності вимог стягувача (повністю чи у частині розміру заборгованості або спливу строків давності за вимогами в повному обсязі чи їх частині), з якими той звернувся до нотаріуса.

Проте, слід зауважити, що у випадках звернення боржника до суду з метою захисту своїх цивільних прав з вимогою скасування такого напису потрібні чіткі докази, які підтверджують вищеописані умови, що дозволять скасувати виконавчий напис нотаріуса.

У даній категорії справ суди першої інстанції перевіряють доводи сторін у повному обсязі та визначають чи на момент вчинення виконавчого напису боржник мав безспірну заборгованість перед стягувачем.

Так, суддя при винесенні рішення, зобов'язаний визначити наступне:

- 1) чи існувала заборгованість узагалі;
- 2) чи була заборгованість саме такого розміру, як зазначено у виконавчому написі;
- 3) та чи не було не вирішено, по суті, спору щодо заборгованості, або її розміру на час вчинення нотаріусом виконавчого напису.

З урахуванням ст.ст. 15, 16, 18 ЦК України, ст.ст. 50, 87, 88 Закону України «Про нотаріат» захист цивільних прав шляхом вчинення нотаріусом виконавчого напису полягає в тому, що нотаріус підтверджує наявне у стягувача право на стягнення грошових сум або витребування від боржника майна. Це право існує, поки суд не встановить зворотного. Тобто боржник, який так само має право на захист свого цивільного права, в судовому порядку може оспорювати вчинений нотаріусом виконавчий напис: як з підстав порушення нотаріусом процедури його вчинення, так і з підстав неправомірності вимог стягувача (повністю чи в частині розміру заборгованості або спливу строків давності за вимогами у повному обсязі чи в їх частині), з якими той звернувся до нотаріуса для вчинення виконавчого напису.

Аналізуючи судову практику, у категорії спорів, щодо визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню можна виокремити наступні підстави, для скасування судом даного напису, а саме:

1) відсутність письмового повідомлення, або документів про надсилання боржнику такого повідомлення, де повідомляється про порушення боржником своїх зобов'язань та зазначається стислий зміст порушених зобов'язань, а також вимога про виконання порушеного зобов'язання;

2) відсутність, або не надання нотаріусу документів, що свідчать про наявність заборгованості чи невиконання боржником своїх зобов'язань перед стягувачем на момент накладення виконавчого напису;

3) недотримання строків для здійснення даної процедури (пропущення стягувачем строку, для звернення до нотаріуса, або відсутність у документах строків для погашення заборгованості).

Таким чином, вчинення нотаріусом виконавчого напису відбувається за фактом подання стягувачем документів, які згідно із відповідним Переліком є підтвердженням безспірності заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем. Однак сам по собі цей факт (подання стягувачем відповідних документів нотаріусу) не свідчить про відсутність спору стосовно заборгованості як такого.